

izpodnesla svrha prošnje povse ali deloma. Proti tej rešitvi se sme stranka pritožiti na višje sodišče v osmih dneh. Določba § 418., četrti odst., k. p. ne velja za ta primer. Seveda sme ministrstvo pravde ali kraljeva pisarna odgoditi izvršitev kazni kljub temu, da je sodišče odklonilo odlog kazni.

Pristojnost za spore iz službenega razmerja.

Dr. Stojan Bajič.

(Konec.)

IV. Mednarodni spori.

A. Stvarna pristojnost mednarodnega grajankega spora iz službenega razmerja se ravna izključno po predpisih, veljavnih za krajevno pristojno sodišče (spodaj § 2, II).

B. Stvarna pristojnost za (javnopravne) spore iz socialnega zavarovanja je med Jugoslavijo in nekaterimi državami urejena po mednarodnih pogodbah.

1. Pogodba z Nemčijo glede socialnega zavarovanja (zakon z dne 5. avgusta 1929, U. l. 431) ne ustanavlja posebnega postopka za reševanje sporov iz izvrševanja pogodbe, marveč odloča v čl. 32 zgolj, da se najvišji upravni oblastvi obeh držav-pogodnic (po čl. 35 naše ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje in nemško ministrstvo dela) neposredno sporazumeta o tem, kako se bodo izvrševala posamezna dejanja, urejena v konvenciji.

2. Pogodba z Italijo (tkzv. netunska pogodba, U. l. 1929, 74) ureja v prilogi F (konvencija o raznih sporazumih glede socialnih zavarovanj) v čl. 34 reševanje sporov o tolmačenju ali uporabljanju pogodbe na zahtevo ene stranke tako, da se sestane za vsak spor posebno razsodišče, ki ga sestavljajo po en zastopnik obeh držav ter predsednik, ki ga obe državi izvolita. Odločba razsodišča je končna.

Enako razsodišče se ustanovi po čl. občnega sporazuma o reciprociteti glede socialnih zavarovanj (priloga II) za spore iz tega sporazuma.

3. Po (doslej še neratificirani) pogodbi z Avstrijo (zakon z dne 25. novembra 1932, Sl. l. 219) odločata o sporih, ki nastanejo med ustanovami socialnega zavarovanja držav-pogodnic o uporabi pogodbe, najvišji upravni oblasti obeh držav pogodnic (po čl. 36 naše ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje in avstrijski zvezni minister za socialno upravo) sporazumno ter občijo prizadete ustanove v ta namen neposredno (čl. 36). Odločbe so končne. Mednarodno postopanje v dosego sporazuma absorbira vsako notranjdržavno postopanje, ker se mora poslednje z uvedbo mednarodnega prekiniti (drugi odst. čl. 33).

C. Za sprovedbo mednarodnopravnih obveznosti države iz konvencij, ki jih je sprejela mednarodna konferenca dela in ratificirala država,³⁴ v domači zakonodaji ustanavljajo versajska (čl. 405 in sl.) ter ustrezne določbe ostalih mirovnih pogodb pravico strokovnih sj. ali sd. društev (čl. 409), članov držav, ki so ratificirale konvencijo (čl. 411) in članov držav sploh (čl. 416) sprožiti proti državi, ki sprovedbeno dolžnost krši, poseben postopek, ki teče pred upravnim odborom mednarodnega urada dela (čl. 409), pred posebno anketno komisijo (čl. 411, 412), odn. neposredno pred stalnim mednarodnim sodiščem (čl. 416), ki odloča končno, tudi na pritožbo zoper sklepe anketne komisije in označuje tudi gospodarske sankcije zoper kršitelja (čl. 418, čl. 419).³⁵

§ 2. Krajevna pristojnost.

I. Krajevna pristojnost more biti ali izključna, ker je samo eno izmed stvarno pristojnih sodišč po svoji krajevni odredenosti pozvano za rešitev spora, ali občna ki je upoštevna, kolikor ni ustanovljena izključna krajevna pristojnost ali pa ni stranki na razpolago poleg občne še izberna pristojnost.

A. Izključna pristojnost.

Izključna pristojnost veže na sedež sd. podjetja ali na obrat¹, in sicer glede pristojnosti izbranih odborov,

³⁴ Perić. Značaj konvencija Medjunarodnog biroa rada u odnosu na pozitivno socialno, naročito radničko zakonodavstvo u Kraljevini Jugoslaviji, Radn. zaštita 1930, 489.

³⁵ V sestavu, določenem v čl. 26 zapisnika glede podpisa štatuta stalnega mednarodnega sodišča (zakon z dne 12. avgusta 1931, Sl. l. 148 iz 1932).

¹ O pojmi obrat, podjetje prim. Bajič 38.

novinarskih sodišč, obrtnega sodišča, zavarovalnih sodišč, viničarskih komisij in poravnalnih uradov.

1. Krajevno pristojen je tisti izbrani odbor (§ 1, B, 5), na »katerega področju se nahaja podjetje, delavnica, poslovnica ali tovarna« (§ 351 o. z.). Zakon sicer ne zahteva izrečno, da bodi to podjetje odnosno obrat, v katerem je sj. delal na podstavi službenega razmerja, iz katerega spor izvira. Vendar se vidi to iz upoštevanja, da ima določba samo takrat smisel, če sodi spor izbrani odbor, v katerega področju je spor nastal. Za »pomožno osebje,² ki dela izven delavnice po kosu ali po poedinih storitvah«, je pristojen izbrani odbor, »na katerega področju se je delo vršilo ali bi se moralo vršiti³ ali zaslužek izplačevati«.

2. Tudi za odreditev krajevne pristojnosti novinarskega sodišča je merodajen kraj, kjer list izhaja (drugi odst. § 13 nov. ur.).

3. Obrtno sodišče v Ljubljani je pristojno za spore, tičeče se podjetij, ki se nahajajo v področju sreskega sodišča v Ljubljani (§§ 2, 3 ust. nar.). Pri tem ni odločilno, ali je tu sedež podjetja ali pa samo njegova podružnica, oz. drugačen obrat (§ 23 z. o. o. s.). Ker delajo domači delavci izven obratovališča obrtnika, ustanavlja § 23. z. o. o. s. zanje posebno določbo o pristojnosti, namreč da se ravna pristojnost po kraju, kjer jim je bilo treba izvršiti delo ali kjer je bilo po dogovoru ali drugače (§ 905 o. d. z.) plačati zaslužek. Prizive zoper sodbe obrtnega sodišča rešuje okrožno sodišče v Ljubljani (tretji odst. § 1 ust. nar., § 31 z. o. o. s.).

4. Krajevna pristojnost zavarovalnih sodišč se ravna po sedežu sd. obrata (§ 142 z. o. zav. del.) spričo javnopravnih predpisov, da se izvrši zavarovanje redoma pri tistem uradu, v katerega področju se nahaja obrat. Prav to velja za pokojninsko zavarovanje (§ 1 z. o. pok. zav.) in za zavarovanje pri bratovskih skladnicah (§ 42 pravil). Po članstvu, ki izhaja tudi iz sedeža obrata, se ravna tudi krajevna pristojnost notarskih, inženjerskih, advokatskih in delavskih zbornic. Ker so predpisi javnopravnega izvora, jih s pravnimi posli udeležencev ni moči spremeniti.

² O tem »pomožnem osebju« prim. Bajič 119.

³ Pomnožena dikcija napram § 23 z. o. o. s. Politeo 165 meni, da se tiče določba obrtnega pomožnega osebja, in izvaja iz drugega stavka § 351 o. z., da je pristojen tisti izbrani odbor, na katerega področju je sj. delal neposredno pred tožbo, češ da je po tej določbi merodajno področje, kjer se je služba vršila.

5. Prav tako kakor za izbrane odbore pri upravnem oblastvu prve stopnje, je spričo § 385 o. z., ki določa, da mora pravilnik o ustrojstvu in postopanju pred izbranimi odbori prisilnih obrtnih združenj ustrezati §§ 343 do 353 o. z., urejena tudi krajevna pristojnost poslednjih, namreč po sd. obratu. Njihova krajevna pristojnost je izrečno omejena na posamezne sreze (§ 385. o. z.), ker se izbrani odbori ne smejo ustanavljati za področje banovine (prvi odst. § 385 o. z. i. f.) pri okrožnih odborih (§ 392 o. z.).

6. Tudi pristojnost viničarskih komisij se ravna po legi posestva, na katerem je viničar zaposlen (§ 23 vin. ur.).

7. Pristojnost občinskega posredovalnega urada, ki je pozvan za postopek v sm. § 28 ur., se ravna, ker mora biti sj. v sm. te uredbe sprejet v hišno skupnost sd., tudi po kraju, kjer se gospodinjstvo nahaja.

B. Občna pristojnost.

Kakor za druge spore, velja tudi za grajanske spore iz službenega razmerja občna pristojnost toženčevega domovališča po § 62 Grpp., odnosno po § 67 Grpp. za združbe, ne glede na to, ali je toženec sd. ali sj. Če je na toženi strani sd., se more pod pogoji § 95. Grpp. ta pristojnost časovno podaljšati (spodaj C, 3).

C. Izberna pristojnost.

Izberna pristojnost daje tožniku možnost, da do vročitve tožbe tožencu vloži tožbo na kateremkoli — poleg občno pristojnim — tudi posebno krajevno pristojnem sodišču (§ 100 Grpp.). Izberne pristojnosti, tičeče se sporov iz službenega razmerja, se nanašajo vse⁴ na pravdni položaj, da je sd. toženec ter vežejo na obrat, v katerem je sj. zaposlen, na sd. bivališče in na prejšnje domovališče.

1. Glede na pristojnost po kraju stanišča (§ 84 Grpp.) more sj. tožiti iz službenega razmerja, ki se tiče vršenja službe v teh staniščih, pri sodišču, kjer ima sd. svoj »rudnik, tvornico, trgovinsko ali drugo obratovalnico«, dasi ima svoje domovališče izven področja tega sodišča. V tem primeru more torej sj. tožiti sd. pri sodišču, v čigar pod-

⁴ Posredno, a brez zveze s predmetom pravde je službeno razmerje upošteveno glede pristojnosti po kraju opravila (§ 83 Grpp.), ker je moči nekvalificirane sj (delavce, služabništvo) tožiti na kraju bivališča zaradi imovinsko-pravnih zahtevkov.

ročju je sedež podjetja ali obrata, v katerem je sj. zaposlen (prvi odst. § 84 Grpp.). Ta pristojnost velja proti imetnikom rudnikov, tvornic, trgovinskih in obrtnih podjetij (ne drugih) tudi za stanišča (obrate, podružnice), ki se nahajajo izven področja sodišča sedeža podjetja ali glavnega obrata (drugi odst. § 84 Grpp.) in seveda tudi sj. domovališča.

Podobno je osnovana pristojnost za spore iz vseh pravnih razmerij, ki se tičejo obdelovanja posestev, ki jih obdelujejo kot lastniki, uživalci ali zakupniki sami ali po drugih in tvori posestvo posebno gospodarsko enoto, ker spadajo k njemu stanovanjska ali gospodarska poslopja, in sicer zoper iste osebe pri sodišču, v čigar področju je posestvo. Kakovost službenih poslov v § 84 Grpp. ni upoštevna.

2. Na kraju, kjer biva, morejo službodavca tožiti mornarji iz službenega razmerja (§ 87 Grpp.). Poleg tega morejo tožiti tudi tam, kjer se mora blago predati, prevoz potnikov dovršiti ali kjer se potovanje prekine.

3. Nekvalificirani sj. (»pomočniki, služabništvo in drugi delavci za mezdo«), poleg njih izmed kvalificiranih samo domači učitelji (drugi odst. § 95 Grpp.) morejo tožiti za zaslužek svojega sd., ki se je medtem preselil v področje drugega sodišča, tudi pri sodišču njegovega prejšnjega domovališča v treh mesecih od dne, ko so izvršili zadnje službeno opravilo (§ 95 Grpp.).

II. Mednarodni spori.

Krajevno pristojnost za mednarodne⁵ grajske spore iz službenega razmerja določajo prvenstveno državne pogodbe (čl. 19 uv. z. Grpp.). Kjer tega ni, naveže mednarodno pravo (čl. 19 uv. z. k Grpp.) pravno razmerje, ki ima svoje težišče v delu na sd. strani, na kraj vršenja službe (locus actus), ki ga tudi državna, pretežno celo izključna norma postavlja kot pristojnostni predpis. Poleg kraja vršenja službe odn. obrata more biti upoštevna še posebna pristojnost po imovini (prvi odst. § 97 Grpp.), po stalnem zastopništvu (tretji odst. § 97 Grpp.) in iz vzajemnosti po § 99

⁵ Lapajne. Mednarodno in medpokrajinsko zasebno pravo. 1929, 212 in sl.

Grpp. Če se pristojnost le še ne da določiti, odredi kasa-
cijsko sodišče na strankin predlog, katero stvarno pristojno
sodišče bodi krajevno pristojno (§ 25 Grpp.).⁶

Kostić: Administrativno pravo.*

Dr. Joso Jurkovič.

I.

Kmalu po izdaji 2. knjige Krbekovega sistema uprav-
nega prava je izdal sedaj profesor subotiške fakultete Laza
Kostić 1. knjigo svojega pravnega prava. Dasi se zdi tako
vzporedno izdajanje sistemov pravnega prava na prvi po-
gled neracijonalno, ima v tem primeru stvar svojo dobro
stran. Dočim bo Krbekov sistem strogo znanstveno delo,
ki bo slonelo na samostojnih teoretičnih dognanjih, bo Ko-
stićevega sistem učbenik, ki bo podajal snov pravnega prava
v obliki in na način, kakor je običajen pri predavanjih. Tu-
kaj je težko dati kaj izvirnega, kajti originalne teze zahte-
vajo kritiko nasprotnih mnenj in obširno motiviranje last-
nega stališča, kar ni primerno za predavanja, ki naj poda-
jajo v glavnem vendarle samo rezultate dognanj. Vendar
je treba takoj pripomniti, da si skuša Kostić navzlic temu
utreti marsikod svojo lastno pot.

Vsak, kdor se поблиže peča s snovjo pravnega prava,
bo razumel tožbo avtorja, da je danes težko pisati pri nas
sistem pravnega prava. V tej povodnji zakonodaje, ki
skoro dnevno spreminja lice naše uprave, kjer je včasih
težko ugotoviti, ali norma še velja ali ne, kjer je treba

⁶ Glede pristojnosti konzularnih uradnikov za reševanje oz. porav-
navanje sporov iz službenega razmerja med kapetanom, častniki in mo-
štvom ladje v inozemstvu prim. čl. 25 konzularne konvencije z Alba-
nijo z dne 22. junija 1926, Sl. N. 117 iz 1929; čl. 31 konzularne konven-
cije z Italijo z dne 21. avgusta 1924, Sl. N. 266 iz 1928; čl. XVI kon-
zularne konvencije s Poljsko z dne 6. marca 1927, Sl. N. 285 iz 1931;
čl. 24 konzularne konvencije s Čehoslovaško z dne 7. novembra
1928, Sl. N. 307 iz 1929; čl. 32 konzularne konvencije s Francijo z dne
30. januarja 1929, Sl. N. 112 iz 1929.

* Laza M. Kostić: Administrativno pravo Kraljevine Jugoslavije.
Prva knjiga. Ustrojstvo uprave. Beograd. Izdavačka knjižarnica Gece
Kona. 1933. Str. XIX + 414.